

Nro. 13.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken Februárus 14-ik napján 1812-ik
BCU Cluj esztendőben. University Library Cluj

Béts.

Eő Csász. 's Ap. Királyi Felsége uralkodásának kezdetétől fogva mindenkor méltó tekintetben tartván azoknak érdemeiket, a' kik a' Hazához és a' Fels. uralkodó Fejedelemléhez megkülömböztetett hívséggel viseltetnek, és hasznos szolgálatokat tesznek, méltóztatott egy nagy lelkű háznáknak; Tekintetes Primóczi Szentmiklósi László Urat, Tekint. Nemes Gömör, Nográd, Borsod, és Torontál Vármegyéknek hites Tábla Biráját, mind tulajdon virtusaira, mind régi Familiájának, 's elhunyt Őseinek a' Fels. uralkodó házhoz való hívségekre, és tündöklő érdemeikre nézve, a' múlt 1811-dik esztendőben October' 19-dik nap-

ján költ kegyelmes rezolúziója által Királyi Consiliusságra emelni.

Már még a' múlt esztendő vége felé is emlékeztünk vala a' felől, hogy az azon esztendőben uralkodott nagy és sokáig tartott meleg időnek a' vizek elapadása is egy nevezetes következése lett volna. A' Dunának szünetlen való apadása egész februárius 2-dik napjáig tartott, a' midőn a' város és Leopold' külső városa között folyó Dunaágnak felülete egy egész lábnyommal szállott alább a' leg kisebb víznél, a' mely t. i. a' Ferentz hidjának kő lábán fel van jegyeztetve. A' Duna vize az 1802-dik esztendőbe Jan. 20-dikán volt itt, a' mennyire az emberek emlékeznek, leg kisebb, melyhezképest a' nevezett hídnak oszlopán az a' pont jegyeztetett fel, mint a' víz' leg alsó gráditza, a' mely pontig akkor ért a' víz. Minthogy tehát a' víz' felülete az idén ezen pontnál egy lábnyomnyival állott alább, ez nem ok nélkül számláltatik a' mi idők béli ritkaságok közzé, 's a' nevezett hídon az ezt jelentő pont sem ok nélkül kapta a' vízi épületek igazgatóitól a' *nulla pontnak* nevezetét.

Az is ritkaság, hogy Béts mellett a' Duna a' maga belső ágán kívül, a' mely t. i. a' belső város és Leopold' városa közt foly-el, másutt a' Januárius utolsó két hetében volt nagy hidegben is, egészen sehoh által nem fagyott, 's a' Februáriusi olvadás e képpen következvén-el, azt okozta, hogy még eddig telyességgel nem volt oly nagy jég menés, hogy az itt lévő hidakat megfontotta volna. Reménység van, hogy ha a' tél még egyszer bő nem talál állani, ezen tekintetben nem fog semmi rossz újságunk történni.

Posonyból azt írják, hogy Febr. 10-dikén ott is leg kisebb szerentsétlenségnek okozása nélkül vitte-el a' Duna vize a' jeget. — Ugyantsak *Posonyból* ezeket írják. —

Az Ország gyűlés e' hónap' 7-dikén a' 64-dik, 8-dikán 65-dik ülésit tartotta.

Az ő Cs. K. Felsége születésének ditsősséges neve napját, a' melly Febr. 12-dikén esett, 's a' mellyen ő Felsége a' maga életének 44 dik esztendejét iöltötte-bé, az azt megelőzőtt vasárnapon ahoz illő fényes méltósággal inneplették *Posonyban*. A' Palatinus ő Cs. Fő Hertzegsége, a' maga fő Udvarimesterétől Gróf *Szapáry* Úr ő Excellenciájától, és Gen. Adjutánsától Oberster Gróf *Bekkers*, Úrtól kísértetvén, egész Udvari pompával a' fő templomba ment, a' hol az Egri Érsek Báró *Fischer István* Úr ő Excellenciája, mellette a' Szathmári Püspök *Klobuvitzky Péter* és Bosoniai Püspök 's Septemvirális Tábla Assessora Báró *Perényi Károly* Urak ő Nagyságok szolgálván, mondott nagy misét. A' templomban az oda felgyülekezeti Mánások és Karok, Generálisok, a' Katonai-kar, a' fő Nemesség, a' Vármegye és Város Elöljárói, mély tisztelettel fogadták ő Cs. Fő Hertzegségét. A' Templom előtt egy Granadíros osztály paradírozott 's lőtt szálvét annak idejében. Benn a' templomban is Granadírosok állottak kettős sorban. Az Evangelicusok gyülekezete is hasonló buzgósággal innepelte ezt a' napot, hosszú és boldog életet kérvén könyörgése által ő Cs. K. Felségének a' Mindenhatótól

Orosz Birodalom.

Petersburgból ezeket írták Januárius' 17-dikén: —

Itt azok a' férfiú és aszszony személyek, kiknek az Udvarba való bemenetelre szabadságok van, az új esztendő első napján (Jan. 13-dikán) a' bevett rendtartás szerént az isteni tiszteletre az úgy nevezett téli palotába felgyülekezvén, azután mind ezek, mind pedig az itt lévő idegen ministerek új esztendei köszöntésre a' Császár eleibe botsáttattak. Estve álortzás bál volt az udvarnál, mellyen a' nemesség és kereskedők megjelenhettek; a' hivatalosoknak pedig vátsora adatott az úgy nevezett remete épületben.

Spanyol Ország.

Kadiksz, December' 22-dikén. Ezen hónap' 20-dikán reggel az ellenséges ármádia magát *Tarifa* mellett meg mutatván, néki Oberster *Skerrit* egy Anglus regimentel, és Gen. *Capons* egy Spanyol tsapattal, mind együtt valami 2000 emberrel, eleibe mentek. Az ellenség feles számú tsapatokat küldött előre azon halmok ellen, a' hol az Anglusok és Spanyolok állottak. Ezek reggeli 7 órától fogva estvéli 10 óráig vitéz módon védelmezték tanyájokat, a' midőn magokat a' vár' ágyúi alá vissza vonták. A' Frantziák, kik ilyen módon a' halmokat nem kis vesztéssel elfoglalták, néhány gránátokat vetettek a' városra, sőt puskából is tüzeltek egy darabig arra. —

A' *Tarifát* oltalmazó egész őrző sereg, az Anglusokat és Spanyolokat özsze számiálván, áll 5000 emberekből, egy línea hajóból, két fregátból, 's néhány ágyús tsajkákból.

Az *Albuferai* Hertzegségről, mellyel Napoleon Császár Marschal *Süchetet* megajándékozta, azt jegyzik meg némelly levelek, hogy Albuferák vagy Albuerák Spanyolországban többek találtnak. Vannak Valencia tartományában, Extremadurában, és Majorca szigetén. Mind ezek nem egyebek, hanem bizonyos így nevezett tók, mellyeket még a *Maurusok* ástak a' víznek azokban való meggyűjtése 's a' földnek az által való nedvesítése végett. Leg mesterteresegebb e'féle tók találtnak *Merida* mellett Extremadurában. Az az *Albufera*, mellyel *Süchet* megajándékozott, *Vatenciában* a' tenger mellett a' Guadalaviar és Jucar között esik; hosszúsága 3, szélessége 1 mérföld; a' tengerrel közösülése van; a' Valenciai szép térségnek öntözésire szolgál; halászatbéli gazdagsága véghetetlen.

Portugallia.

A' Londoni újságokban egy levél jött ki, mellyet Lisbonából Decz. 22 dikén küldött egy Anglus tiszt egy Londoni barátjához, és ez a' foglalata: —,

„Tegnap a' Regimentől annak téli szállásáról egy tisztől levelet kaptam. Hirtelen megnyitottam, azt gondolván, hogy az ármáliának mozdulásáról talállok benne valamit. Igen megtsalattattam, minthogy az egész levélnek tsak a' völt a' foglalata, hogy miként tölti idejét az ármádia a' téli szállásokon. A' tisztek vadászattal töltik a' napokat, és oly kevés nyughatatlanságot szenvednek az ellenségtől, mintha Angliában volnának. Én már meggyógyulván, nem soká magam is részesülni fogok az ármáliának téli időtöltéséből. Néhány napok előtt olyan tudó-

sítást vettünk, vala a' fő hadi szállásról, hogy armádiánk parantsolatot kapott légyen, hogy útnak induljon az ellenség felé. Úgy gondolkoztunk, hogy a' mi fő vezérünk *Wellington*, kényszeríteni akarja az ellenséget, hogy fő hadi szállását vigye tovább. De nem soká megmásoltatott ez a' parantsolat."

Nagy Britannia.

Az Anglus újságlevelékben és a' Parlamentben is azt kezdték vitálni egy idő óta a' Ministerekkel ellenkező részen lévők, hogy mi okozta légyen a' múlt Decemberben a' Dániai és Hollandiai partok mellett a' Belt-tengerről haza felé evező Anglus hajóknak veszedelmeket. —, A' mi szerentsélen hajós seregiünknek (így szólnak az említett újságlevelék) előbb olyan rendelkezés volt eleikbe adattatva, hogy November első napján induljon vissza Anglia felé. Az alatt más parantsolat érkezett hozzá, melynek a' volt a' foglalataja, hogy Decz. 1-ső napjáig maradjon a' nevezett tengeren. Nem soká a' második parantsolatnak vétele után következtek a' rettentő szélvesszek. E nélkül a' második parantsolat nélkül Anglia nem veszítette volna el három línea hajóit és 2000 derék hajós legényeit, és most nem kénteleníttetnének ezer familiáink gyászoló ruhát viselni. Hogy ezen szerentsélenek előre ellátták veszedelmeket, meg tettik abból, hogy a' Sz. György nevű línea hajóról egy levelet küldvén Kapitány *Guion* egy barátjához, a' ki a' tengeri Cancelláriánál szolgál, ezen levélben egy peisétes írást zárt, a' melly az ő testamentomát és familiai rendelkezéseit foglalta magában.

Említett barátjához e'képpen írt Kapitány *Gunion*: —,

„Ha azt fogod hallani, Barátom, hogy a' Sz. György nevű hajó Angliába megérkezett (de én igen félek az ellenkezőtől), ezen petsétes írást azonnal égesd el: ellenben ha azt találod hallani, hogy mi ezen hajóval a' tengerbe vesztünk, ezen esetben haladék nélkül add által ezen írást a' testvéremnek. „

A' Parlamentomban *Whitbread* tette-fel azt a' kérdést, hogy mi okozta legyen ezen szörnyű veszedelmet. Az ő kérdésire *Jurko* Úr a' tengeri Cancellaria Lordja (előlküldője) felelt, mindenekben keserves érzékenységet gerjesztő felindulással. „

„A' mi, úgymond, a' *Hérón* nevű línea hajót illeti, úgy látszik, hogy ennek elveszését az okozta, hogy a' hajón lévők a' magok ítélettefeleketben megsalattattak, a' melly megsalattatást a' veszedelmes tengerek és a' szélvezetek gyakorta elkerülhetetlenekké szokták tenni. Úgy látszik, hogy a' hajós tisztek, a' Hollandiai partok mellett lévén azt gondolták, hogy az Anglus partok mellett vannak, melyhezképest úgy ítélhetünk, hogy a' Hérónak veszedelmét mostan éppen azok a' környülállások okozták, a' mellyek tavaly a' *Minotaurus*ét. —

„A' Sz. György és *Defensor* veszedelmek pedig másképpen esett. A' Belt-tengeren lévő Komen-dánsnak Admirális *Rayold*nak meg vólt parantsolva, hogy az oltalmazása alatt lévő hajókkal való haza indulást Novembnr 1-ső napjánál tovább semmi okra nézve ne halaszssa; sőt ha jónak fogja találni, előbb is megindúlhat. Ő tehát a' *Hanöe* öbliből Nov. 1-ső napján útnak in-

dúlt, de azt még is November' közepéig, a' szélveszek miatt három versben kényszerítettván oda vissza térni, el nem hagyhatta. November' 15-dikén, midőn még a' Belt-tengeren voltak a' hajók, újabban rettentő szélvész jött reájok, a' melly egy nagy kereskedő hajót a' vasmatskáról elszakasztván, azt szerentsétlenül a' *Sz. György* nevű hajónak tsapta átállólag, melly is e' miatt a' parthoz tsapattatván, evezőjét elvesztette, 's vitorlafáit elvagdalni kénytelenítettett. Ekkor tsak ugyan megmentetett nagy bajjal az elsűjdedéstől, és a' *Wingoe* öblibe vitettetvén, ott a' mint az idő engedte, megfoldozta; ott; az ő tartalék árbotzfái helyre igazítottak: 's mind ezek után úgy ítéltek a' rajta lévő tiszték, hogy elég alkalmas volna arra, hogy az evezést Anglia felé folytathassa. Azon esetben, ha ezek másként ítéltek volna, Admirális *Raynoldnak* hatalma lett volna a' maga Admirálisi zászlójával más hajóra menni, 's *Sz. Györgyöt* elégetni, és az azon találtató embereket más hajón Angliába haza hozni. *Cressy* és *Defentor* nevű Línea hajók a' *Sz. György*-nek kísérésire rendeltettek, 's Deczember 17-dikén, minekutánna őket a' szélveszek mind addig tartóztatták volna, Anglia felé mind együtt útnak indultak. Már meghaladták vala a' *Kattegat* öblit, midőn szerentsétlenségekre a' leg veszedelmesebb vidéken ismét a' leg rettenetesebb szélvész támadta meg őket, a' melly *Sz. Györgyöt* és a' *Defensort* a' tengerbe temette; a' *Cressy* is tsak nagy bajjal menekedhetett-meg.

Képzelní lehet, így szóll a' Londoni Kurir, minémű felindulásra fakadott *Jork Úr*, midőn ezt az előadást a' Parlamentom eleibe terjesztette.

pedig telyességgel nem azért, mint némelly újságok erősítik, hogy maga is személyes kárt vallott volna a' nevezett hajóknak elveszések által, vagy valami rokona azokon elveszett volna, mert nem hiszem hogy csak egyet is elvesztett volna — hanem azért, hogy illy sok derék tengeri tisztjeink és hajós legényeink, illy irtóztató módon a' tengerbe vesztenek. *Withbread* Úr is, minekutánna a' *Jork* Úr előadását meghalgatta volna, e' képpen szóllott: —,

„Örvendek, hogy kérdésem által ezen magyarázatra alkalmatosságot szolgáltatam, minthogy már most azzal vígasztalhatjuk magunkat, hogy ha szintén az a' szerentséltenség, a' melly hajóinkat érte, irtóztató nagy szerentséltenség is, tsakugyan nem egyéb hanem csak szerentséltenség. A' *Jork* Úr előadása nyilvánosságosan megmutatja, hogy ezen történetet a' maga hibája által senki nem okozta, 's hogy az egész szerentséltenség olyan okoknak a' következése volt, mellyek ellen minden emberi böltsesség és iparkodás erőtelen. “ — Utoljára azt adta elő *Withbread* Úr, melly nagy részt veszen maga is azon felindulásból, a' mellyel *Jork* Úr ezen tárgyat a' Parlamentom eleibe terjesztette.

A' Londoni újságok kiadták a' laistromát azoknak a' külömbkülömb fegyvereknek és munitzióknak, a' mellyek Londonból a' múlt Decz. 31 dikéig Spanyol Országba és Portugalliába, a' folyó hadakozás alatt küldettettek. Spanyol Országba küldöttek — 337,000 flintát; 4600 karabélyt, 860 pisztolyt, 101,000 egész ruhát a' gyalogság' számára, 50 milio töltést, 8,500,000 golyóbist, 35,900 hordó puskaport, Portugalliá-

ba küldötték — 434,000 flintát, 600 karabélyt, 21,2000 vontlyukú flintát (stutzot), 69000 pistolyt; 50.000 forma ruhát, 18,607,000 töltést, 60,000 golyóbist, 3000 hordó puska port.

Januar. 27-dikén három rendbéli laistromot adott-ki a' Párisi Monitör azon személyekről, a' kiket az Anglus hajók a' száraz Európai külömb külömb partok mellé hozván, oda kiraktak. A' Frantzia partokra 89 embert raktak-ki; mindenkinek neve mellé fel van téve, hogy hány esztendő, mi baja van, és hányadik esztendőtől fogva szolgál. Az *Ems* napkeleti partjához 67-tet hoztak és tettek-ki Decz. 67-dikén; ezekről azt a' megjegyzést teszi a' Párisi nevezett újság, hogy ezen tsonka - benna, beteg, vagy elidősödött emberek, az 1811-dik esztendei táborozás alatt Spanyol Országban estek az Anglusokhoz fogságra. Ezek többire Lengyelek. A' harmadik laistromban 140 ilyen kitétetődött Európaiak neveztetnek meg. Ezeknek neveik mellett fel vannak azontörténetek is jegyeztetve, a' mikor fogságra estek. Ezek többire vagy Frantziák vagy pedig az ő szövetségeseik, a' kik velek együtt Spanyol Országban tsatáznak. Néhányan olyanok is találtnak közöttök, a' kik a' Spanyol insurgenseknél, vagy az Anglusoknál is tettek szolgálatot.

A' Parlamentom' alsó háza egy Commissiót rendelt-ki a' maga tagjai között a' *Long Károly* előlülése alatt, a' végre, hogy a' beteg Király oryosaitól a' szenvedő Felségnek valóságos állapotját tudakozza meg. A' Commissió Jan. 10-dikén és 13-dikén tartotta a' maga vizsgálódásait, melyeknek resultátuma a' Parlamentom' parancsolására egy hosszú előadásban kinyomtatott.

Ezt a Párisi Mester is kiadta. Summás foglalata ennyiben áll: —,

„Az Orvosok egy értelemben vannak az eránt, hogy a Király nem alkalmas az országloí foglalatosságoknak tetelekre; testi egészsége ugyan meglehetőssen helyre állítatott, de elmebéli bomlottsága felettébb terhes, 's e'béli meggyógyúlása igen kéiseges; ezen nyavalyája tébolyodás (*dementia*) inkább, hogy sem esztelenség (*delirium*), ncha a' másodikra is gyakran által-lépik. Julius:ól fogva sokkal rosszabbúl van ő Felsége mint addig vólt. Azokróla'mik önön magát,ételeit 's a' t. illetik, a' mik t. i. egyenesen az ő Felsége személyére tartoznak, egész pontosággal ítéel; jól eltalálja, hogy valamelly tál étel jó-é, vagy rossz; megesmér mindent a' nit kezibe adnak. Az emlékezése igen jó. Tsak bizonyos számú tárgyak eránt nyilatkoztat felette hibás képzelődéseket, a' mellyek szünetlenül az elméjében forognak. Vannak oly idő szakaszai is, a' mellyekben tiszta az elméje, és midőn tisztán elő beszél némelly múlt időbéli anekdotákat, hanem a' most folyó tárgyak felől nem tud egyenesen ítéelni. Úgy láttzik, hogy Királyságának felfüggesztődése által is nagyon megilletődött elméjében, 's ez által sokkal állandóbbá tétetett tébolyodottsága.

Napkeleti India:

Tudjuk, hogy a' Szöveiseges Belgiumnak a' Frantzia Birodalomhoz lett tsatoltatása által annak még addig meg maradott gazdag birtoka t. i. Jáva szigetének nevezetes városa *Batavia* is Frantzia tulajdonná lett vólt. A' múlt esztendőben Deczember' elején jelentődött az újságokban,

hogy a' Napkeleti Indiai Anglus tengeri erő ezen szigetnek elfoglalására is egy expedíziót rendelt légyen-ki, a' melly oda útnak indulván, a' szélvész által nagyon megrongáltatott — továbbá, hogy Napoleon Császár a' nevezett szigetnek megtarthatása végett három Fregátokat fegyveres seregekkel megrakatván, azokat Európából Batáviának segítségére küldötte légyen, de a' melly Fregátokat előbb, hogy sem *Jáva* szigetéhez érkezhettek volna, az Anglusok *Madagaskár* mellett megtámadták, 's egyiket a' tsatában, a' másikat pedig a' *Tamatave* öbliben elfogván, a' harmadik Frantzia Országba haza szaladott. Így folyván Napkeleti Indiában a' környülállások, nagy figyelemmel várta az Európai közönség, mire mehet az Anglusok' expedíziója *Batáviával*? — Már még a' múlt Januárius' elején kijött Frantzia 's egyéb Európai újságokban is olvastunk annyit ezen tárgyról, hogy az Anglusok valósággal megérkeztek *Jáva* szigetéhez; Batáviához nem messze seregeiket a' partra kiszállították, a' Generális *Jansens* vezérlése alatt lévő Batáviai őrző sereggel megverekedtek, a' melly a' tsata után Batávia városát oda hagyni jónak találván, magát a' sziget' belsőbb részire vette, melly után az Anglusok Batáviát elfoglalták. A' Gen. *Jansentől* ezen történetről a' Frantzia hadi Ministerhez érkezett hivatal szerént való tudósítást, ha szintén már régitske is, a' historiai egymásból való folyásra nézve a' M. Kurirban is kinyomtatattani még most is szükségesnek ítéltük. Eképpen következik: —

„Az Anglusok régtől fogva gyanított expedíziója végezetre Augustus' 4. dikén megmu-

tatta magát Jáva szigete mellett. Az Anglus seregek Batáviától napkelet felé 3 óra távolságra Aug. 5-dikén fogtak a' kiszállásához, a' mellynek nem lehetett ellene állani, azért, minthogy az, az ő hajóikon lévő ágyúknak védelmezések alatt történt. Minthogy magának a' fő városnak, Batáviának, nintsen erőssége: erre nézve a' mi seregeink abból Aug 7-dikén, minekutánna ott találtató magazinumaikat és Indiai portékáikat meggyújtották volna, kijövéen, azon sántzokkal körülvéttetve lévő lózerbé szállottak-bé, mellyet a' volt Kormányozó Gen. *Daendels*, még Európába lett vissza utazása előtt kiméretett és megerősített volt. —

„Aug. 10 dikén megtámadta szélső vígyázóinkat az ellenség, 's őket néminémű ellentállás után vissza nyomta. ~~Gen. Mi Aug. 22-dikén~~ az ellenséges batteriákra találván azokra reájok ütőtűink, 's elrontatások végett egész estvig folytattuk az azokra, való ágyúzást. Azonban a' mi erősségeink is sok kárt vallottak, számos ágyúink, sok embereknek kiváltképen ágyúzóknak elvesztése után, haszonvehetelenné lettek. A' következett éjjelt, a' napot, 's a' második éjszákát is mind a' két rész a' maga erősségeinek megigazgattatásokra fordította. —

„Augustus' 24-dikén ismét próbát tettük az ellenséges batteriák ellen, olyan tzelzással, hogy az azokban találtató ágyúkat bészegezzük és a' sántzokat elrontsuk. Három tsapatokban indultunk előre. A' bal felől menő tsapat az útban elől talált akadályok miatt nem érkezhett meg elég jókor az ellenséges batteriák' bal szárnyára. Jobb felől menő tsapatunk 15 lépésnyire közeli-

tett a' batteriákhoz. A' harmadik pedig, melly az ellenség' bal szárnya megé való kerülésre vala kirendeltetve, az Anglus sántzok közé rohant és két bateriójokat elfoglalta: hanem, minthogy a' más két tsápataink ezzel egyenlő lépést nem tarthattak, kéntelenek vóltak keves vesztéssel minnyájan a' magok sántzaik közé vissza térni, mellynek igen heves ágyúzás lett a' következése, a' melly akkor nap egész estvig, 's a' következett nap is reggeltől fova ismét estvig tartott. Sok emberünk elveszett; sántzaink és ágyúink nagyon megkárosítattak. A' reánk következett éjjelt sántzaink igazítatásokra fordítottuk: de az ágyúk közzül tsak keveset fordíthattunk haszonra, rész szerént a' tajgák össze romlása, rész szerént a' golyobisoknak elfogyása miatt. Természetn szerént azaz lehetett várunk, hogy közönséges próbát teszen az ellenség. Seregeink, a' kik többire Indiai születésűek, 's kivált ágyúzók, mind eddig nagy bátorságot és hidegvérúséget bizonyítottak. A' rendelések, hogy valamiképpen vígyázatlanúl meg ne lepettessünk, a' jó vígyázat eránt minden felé megtétettek. —

„Aug. 26-dikán nap' feljövetele előtt egy órával szélső vígyázóinkhoz menvén, midón ott Generális *Junellel* beszélgetnék, egyszerre hírt adta a' nagy kiáltás, 's a' puskatúz, azt, hogy az ellenség légerünk' jobb szárnyára reá ütött. A' puskatúz mind két részről közönségessé leit; hanem az ellenség sántzaink közé bérontván, a' mi azokban lévő seregeink megzavarodtak; 's a' seregtéség még nagyobbá tette a' zavarodást. A' seregek, a' tisztek minden iparkodásaik és kérelmek mellett is folytatták a' hátra felé való nyo-

múlást. Három versben voltam oly szerentsés, hogy egy tsoportot megállíthattam; sőt ugyan ezen tsapat egy versben a' dobszót halván még előfelé is kezdett néhány lépéseket tenni. Épen ekkor tettek könnyű ágyúzóinkegy próbát, de drágán fizették. A' lovasságunk, melynek az ellenségre kellett vólna tsapni, a' szükséges fordulásokat meg nem tehette, mivelhogy gyalog tsoportjaink meg lévén zavarodva, minden oldalról tüzeltek. Már futásban foglalatoskodtak tsapatjaink, mikor a' parantsolatot vették, hogy hátrájanak. Míg ezek a' mi jobb szárnyunkon történtek, az alatt a' bal szárnyunkat az ellenség megkerülte. Batteriáink, a' mellyek hátrálásunknak fedezésire vóltak rendeltetve, kötelességeket ugyan igen jól megtették, de az ellenségnek lineánkon való keresztülrontását tsakugyan meg nem akadályoztathatták. Ezen szempillantástól fogva az Indus katonák megfutamodván, fegyvereiket elhányták, forma ruháikat levetették, 's minden felé széllyel szaladoztak, sokak elfogattattak, sokak pedig az erdőkben és motsarak között kerestek menedék helyet magoknak. —

„Lord *Minto* az Anglus Indiai fő Kormányozó, hozzám küldvén azt javasolta, hogy adnám a' Britanniai Felség' oltalma alá magamat. Az ő ajánlására azt a' természet szerént való választ adtam, hogy nem fogadhatom-el ajáolását. Tsak hamar azután azt kérdezte töllem Anglus fő vezér *Achmuty*, hogy mivel a' mi oltalmazó eszközeink egészszen elfogytak, nem vólna-e kedvem valamelly egyezés eránt való projektomot tenni. Az ő kérdésire is kívánságával ellenkezőleg feleltem, arra határozván ma'

gamat, hogy a' *Jávai* nemzeteknél keressék segédelmet magamnak, melyhezképpest megparantsoltam *Gen. Junelnek*, hogy futó seregeink közöttül a' kiket lehet össze gyűjtván, azokkal sietve jöjjön utánnam. —

„Legyen meggyőződött a' Minister Úr a' felől, hogy én ezen szigeten mind addig megmaradni iparkodok, valameddig csak lehet: de el nem titkolhatom egyszersmind Excellenciád előtt tsakugyan azt is, hogy nem lehet reményleni, hogy ide való *Indus* katonasággal az *Európai* reguláris seregeknek és az *Anglusok* réndtartásának, ellenek lehessen állani. —

„Itt lévő két *Fregátjainknak*, t. i. a' *Médúzának* és *Nymphának* megparantsoltam, hogy evezzenek el innét valamelly *Frantzia Országi* kikötőhelybe, ne hogy az ellenség' kezire kerüljenek. Kérem Excellentiádat, hogy terjeszse Császár ő Felsége eleibe ezt a' szomorú tudósítást, és fogadja-el az én mély tiszteletemet, m. llyel vagyok —

„*Jansens.*”

„Költ *Jáva* szigetén, *Tzikapendongban*, a' *Csoribonai* úton, *Augustus* 29-dikén, 1811-ben.

Az itt említett két *Fregátok*, t. i. a' *Méduza* és *Nympha*, ezen *Jáva* szigetén előfordult kedvetlen történet után a' *Gen. Jansens* rendelése szerént onnét elevezvén, már jó ideje, hogy szerentséssen vissza érkeztek a' *Bresti* kikötőhelybe. — Mi történt pedig ezen *Generálissal* 's az ő megmaradott kevés népével, azolta, hogy a' *Jávai* nemzetekhez futott, e' felől még semmi újabb tudósításaink nem érkeztek.

P. D.